

THE BEATLES И ВРЕМЕ ПРЕ ЊИХ

Под псеудонимом Франсис Њутон, уважени марксистички историчар Ерик Хобсбаум писао је редовну колумну у часопису *The New Statesman* као џез критичар. Повремено би његово интересовање одлутало од блуза ка популарној музици, као што показује овај чланак о групи *The Beatles*. Њутон је предвидео да је млада група из Мерзисајда већ достигла врхунац 1963. и да их се нико неће сећати за двадесет година. Али, као што је Хобсбаум први признао, музика бенда *The Beatles* је била све зрелија. Његови широки и ауторитативни текстови о џезу и даље су привлачно штиво које помаже да се учврсти репутација културне рубрике овог часописа.

(изабрао Роберт Тејлор)

Сваки час извођачи постану оправдање за (углавном женску) тинејџерску хистерију. Кад се то догоди у културно обједињеним друштвима, у којима се памет губи за глумцима из националног театра или балеринама, онда се то ретко кад примећује. У нашем друштву то привлачи пажњу, а све се приближава хистерији кад чак и они који су најизолованији од блиског контакта с људима као што су чланови групе *The Beatles* (или, раније, Клиф Ричард или Бил Хејли) открију њихово постојање и појеле да сазнају о чему се ту ради.

The Beatles сачињава пријатна скупина клинаца, нимало злокобна (за разлику од америчких тинејџерских комета), с оном шармантном комбинацијом китњастости и извесног модерног аутопровоцирања, што је идеал њихове генерације. Они су у ствари они „нови елизабетанци“ које су бискупи призивали пре десет година.

Велики део њихове атрактивности нема никакве везе с музиком, већ с одећом, фризурама и ставом. Они не продају музику, већ звук, благо модификовану верзију снажно наглашене, електронски појачане буке која је одавно позната љубитељима рокенрола и која би се, у крајњој нужди, могла описати као *musique concrète* маса. Свако може да произведе тај звук и практично свако ко има паре за прилично скупу опрему већ је то и учинио.

Вероватно због великог броја ирског становништва, Мерзисајд је већ дуго извориште урбанизоване фолк културе, што је чињеница коју је пре много година открила маса обојаватеља фолк песама и коју су одавно као светињу у ортодоксној култури установили ливерпулско-велшки драматурзи и телевизијске серије смештене у Ливерпулу. Мерзисајд, и *The Beatles*, препознати су као британски Нешвил пре отприлике годину дана, кад су предузетници први пут постали свесни величине тржишта за „бит“ групе које су спонтано изникле у тамошњим подрумима и салама.

Кад завлада таква мода, увек је један ауторитет, јер за разлику од фудбала, култура популарне музике – будући да је национална, а не градска – није природно подељена по бинарном обрасцу који је бројним британским градовима подарио ривалске

тимове. Углавном постоји један идол, а случај је хтео да је ова симпатична група младића одабрана за ту улогу. Они су вероватно управо пред почетком своје споре пропасти – тренутак кад неко помисли да направи филм са поп идолом обично обележава врхунац његове славе. За двадесет девет година од њих неће остати ништа.

Ту се производи као што су *The Beatles* разликују од претеча своје „бит музике“, урбаног блуза, историјског пресека који смо недавно имали среће да чујемо у неочекиваној средини као што је Кројдон. Џо Вилијамс, гојазни, доброћудни, седокоси човек избораног лица, с великом сребрном копчом на каишу на панталонама што висе попут спушеног једра, отпевао је успут кантри-блуз оне врсте какву је тридесетих година у стереотип претворила издавачка кућа *Bluebird Records*. Та данас позната и одомаћена бука тог издавача – клавира, гитара, усна хармоника (али не и стара даска за прање веша) – никад нам и није била далеко од ушију. Лони Џонсон, остатак Њу Орлеанса Бадија Болдена, певао је урбани водвиљски блуз двадесетих година. Попут његовог гласа, те песме су биле лаке, мелодичне, опуштене. Та историјска фигура, окретна попут времешног радника погребног предузећа, омађијала нас је песмом „*Careless Love*“, али нас је дотакла тек лепотом своје гитаре.

Госпођица Викторија Спајви је још више музејски експонат. Она је последња остала активна међу класичним певачицама које су вокални блуз накратко издигле на ниво високе уметности у годинама пре пропасти 1929. Отада су се најталентованије жене преселиле у џез, кабаретско певање и госпел. Госпођица Спајви никад није била међу стварно највећима, премда у њеном певању још увек одјекује незаборавно фразирање Беси Смит, али можда баш из тог разлога њен глас и даље траје, здрав, снажан и нимало претерано огрубео, а њене очи и кукови су активни као и увек. Сони Бој Вилијамсон (ког не треба мешати са једним другим певачем и усним хармоникашем истог имена који је добио пијук у главу 1948) данас је човек који може да прође као остарели, разочарани, седи проповедник с јарећом брадом и добрим оком за женску паству. Иако је његов глас сад стар и храпав, он је од свих уметника вероватно био најприродније подесан за свој задатак, јер његово темпо је невероватан, боја гласа баш каква треба, а звук његове усне хармонике, којом барата као да је приватни оркестар, могао би сломити и срце од гранита.

Као што господина Отиса Спана, пијанисту, који се појавио пред нама у златно-црном моарираним оделу од свиле и лакованим ципелама моћног изгледа, заиста није могуће замислити да ради било шта друго сем да свира блуз кад отпочне наступ.

Последња група уметника, тим из Чикага чији је капитен Мади Вотерс и чије је седиште у Смитис корнеру у Саутсајду, представља блуз четрдесетих и педесетих, подсећајући (нарочито преко драгоценог Мемфис Слима) на еру бугивугија или најављујући (преко самог Мадија Вотерса) доба рокенрола. Мади је певао и кантри-блуз о конвојима мазги и слично, несумњиво из поштовања према све већој тражњи такве музике од љубитеља фолк звука, али то не пристаје његовом стилу.

(*преузето из часописа The New Statesman, 8. 11. 1963*)

(С енглеској *превео Мiор Цејановић*)